
ÚVODNÍK

Komu vadí psychiatrie?

Hosák L.

Milé kolegyně a kolegové,
pro svůj úvodník jsem zvolil téma, které považuji za aktuální – mediální útoky různých organizací či jednotlivců vůči psychiatrii. K sepsání těchto řádků jsem byl inspirován vystupováním scientologů během Světového psychiatrického kongresu v září 2008 v Praze a článkem „Pár smutných slov na téma psychiatrie“ v letošním čísle 1-2 Zdravotnických novin. K tomu přistupují kontroly psychiatrických lůžkových zařízení „Výborem proti mučení a nelidskému zacházení“ a fyzické útoky pacientů vůči některým psychiatrům. Nevím o tom, že by podobná vystoupení byla ve stejném rozsahu proti některému jinému oboru medicíny.

Proč nemají rádi psychiatrii scientologové? Setkal jsem se s názorem, že se mimo jiné považují za psychoterapeuty a chtějí s psychiatry soutěžit o jejich klienty, získat je pro své náboženství. Zde se domnívám, že scientologové nevědí, co psychiatrie (alespoň ve své ústavní podobě) obnáší. Lidé s demencí, závislostí na návykových látkách, nebo schizofrenií příliš neoplývají penězi, bystrostí ducha ani schopností se začlenit do jakéhokoliv společenství, těžko by pro Scientologickou církev byli přínosem. Pokud by se naopak scientologický přístup ukázal být přínosný pro duševně nemocné, jistě by jej rádi sami psychiatři převzali, stejně jako desítky jiných psychoterapeutických směrů. Ani zde však nemám informace, že by tomu tak někde bylo. Jiným vysvětlením může být, že scientologická filozofie představuje systém megalomaničtých a kosmických bludů („člověk je nesmrtelná duchovní bytost, která v průběhu věků srostla s hmotným vesmírem“). Jelikož se při předávání scientologických myšlenek využívají manipulační techniky, může se takto u disponované osobnosti rozvinout indukovaná porucha s bludy. Přinejmenším část scientologů by pak tedy byla duševně nemocná. Obávají se, že je psychiatři budou léčit a jejich patologic-

kou víru jim vezmou. Tyto obavy jsou však liché. Pokud se scientolog dobrovolně psychiatricky léčit nechce a neohrožuje bezprostředně sebe, ani své okolí, psychiatr jej stejně léčit nebude, bylo by to v rozporu se zákonem.

Co na psychiatrii v některých případech vadí pacientům? Nedostatek pozornosti a péče personálu, přehlížení jejich potřeb, absence soukromí v psychiatrických ústavech, neutěšené prostředí a malá naděje na trvalou úzdravu z duševní nemoci. Některé tyto výtky jsou jistě oprávněné a dají se napravit, řešení jiných problémů však není v silách psychiatrů a vyžaduje celospolečenský zásah, např. důstojné financování našeho oboru.

Jak tedy mají psychiatři reagovat na mediální útoky? Na prvním místě by měli ukončit spory mezi sebou, sjednotit svůj pohled na danou problematiku a takto ji prezentovat navenek. Psychiatr by měl být vzorem efektivní komunikace, asertivity a empatie nejen vůči svým klientům, ale také vůči kolegům. Kdo jiný než psychiatři by se měli spolu dobře domluvit? V praxi ale tomu tak není a různé spory v rámci oboru přetrvávají. Za další podstatnou věc pak považuji realistickou prezentaci oboru na veřejnosti, nepřikrášlování skutečnosti a neslibování něčeho, co nemůžeme splnit. Tím zamezíme případným následným zklamáním a útokům vůči psychiatrii. V neposlední řadě by měl psychiatr aktivně vystupovat tehdy, pokud někdo obor napadá neoprávněně, nemusíme si nechat všechno líbit.

Výše uvedené řádky odrážejí subjektivní úvahy autora a jistě se mohou lišit od objektivní pravdy. Pokud podnítl následnou diskusi na uvedené téma, pak splnily svůj účel.

*Doc. MUDr. Ladislav Hosák, Ph.D.
Psychiatrická klinika LF UK a FN,
Hradec Králové*